

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2019/20:48

Onsdagen den 6 maj

§ 1 Videomöte med EU och västra Balkans stats- och regeringschefer den 6 maj 2020

Information och samråd statsminister Stefan Löfven (deltar per telefon)

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar dagens sammanträde med EU-nämnden öppnat. På dagordningen har vi information och samråd med statsminister Stefan Löfven inför ett videomöte med EU och västra Balkans stats- och regeringschefer den 6 maj, alltså senare i dag.

Jag lämnar ordet till statsministern, var så god!

Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Senare i dag anordnas ett toppmöte mellan EU och länderna på västra Balkan. Det är Albanien, Bosnien och Hercegovina, Nordmakedonien, Kosovo, Montenegro och Serbien. Mötet skulle ha ägt rum i Zagreb, men av förklarliga skäl sker det nu via videolänk.

Syftet med mötet är för EU-sidan att bekräfta stöd och långsiktigt engagemang i regionen och för de aktuella länderna att försäkra EU om sina reformåtaganden. Här är områden som rättsstat och ekonomi särskilt i fokus. Mötet kommer också att handla om EU:s stöd till västra Balkans hantering av coronapandemin.

Fru ordförande! Länderna på västra Balkan är en del av EU:s närområde, och utvecklingen där påverkar vår ekonomi och säkerhet. Samtidigt ser vi att externa aktörer försöker påverka regionen i en negativ riktning, inte sällan genom desinformationskampanjer.

Att relationen mellan EU och länderna på västra Balkan utvecklas i en bra riktning är och kommer fortsatt att vara viktigt för Sverige och EU. Det är därför positivt att deras strategiska val är att närma sig EU. Ställningstagandet omfattar EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och är också en drivkraft för demokratisk och ekonomisk utveckling.

Från svenskt håll har vi varit tydliga med att ländernas närmandeprocesser måste motsvaras av reformer för att stärka skyddet av mänskliga rättigheter, stärka rättsstaten och bekämpa korruption och organiserad brottslighet. De områdena är också fokus för det omfattande bistånd som Sverige ger till västra Balkan. Demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer blir också

centralt för Albanien och Nordmakedoniens medlemskapsförhandlingar när de väl tar sin början.

Fru ordförande! Vid mötet ska en gemensam deklaration antas som redogör för EU:s stöd och engagemang i regionen och för vad som förväntas av länderna i form av reformansträngningar. Särskilt viktigt är det som sägs i deklarationen om regionens europeiska perspektiv, vikten av rättsstatsreformer och samarbete i frågor som säkerhet, brottsbekämpning och migration.

Respekt för rättsstatens principer är en förutsättning för ytterligare närmande till EU. Det är något som vi från svensk sida särskilt har betonat i arbetet med texten. Deklarationen innehåller också skrivningar om att länderna på sikt förväntas ansluta sig till EU:s klimatambitioner samt även fokus på social utveckling inom områden som utbildning, hälsa och socialpolitik. Regeringen kan ge stöd till de ansträngningarna.

Det är också viktigt att EU kan spela en roll och bistå regionen i att möta coronakrisens utmaningar. Internationellt samarbete krävs för att övervinna pandemin och dess konsekvenser både på kort sikt och på lång sikt. Det är därför välkommet att kommissionen anvisar drygt 400 miljoner euro för att bistå regionen i insatser som att bekämpa smittspridning och stärka hälso- och sjukvård. Insatserna sker bland annat genom EU:s förmedlemskapsstöd. Det handlar alltså inte om nya medel, utan det rymms inom befintlig budgetram.

I den gemensamma deklarationen välkomnas också att kommissionen i höst ska föreslå ett paket för möta coronakrisens socioekonomiska konsekvenser i regionen.

Fru ordförande! Sammanfattningsvis anser regeringen att ett nära samarbete mellan EU och länderna på västra Balkan är av största vikt både för den demokratiska utvecklingen på västra Balkan och för stabiliteten och den ekonomiska utvecklingen i Europa.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack, statsministern, för denna redogörelse!

Jag lämnar ordet till partiernas anmälda talare i storleksordning.

Anf. 4 PYRY NIEMI (S):

Fru ordförande! Tack, statsministern, för en bra draging!

Utkastet till uttalande är verkligen hoppningivande. Det är synnerligen viktigt att EU håller fast vid både den akuta krismekanismen och det fortsatta post-corona-stödet och -samarbetet.

Sverige står tillsammans med övriga medlemsländer upp för principen om more for more och less for less. Det är väldigt angeläget att den kvarstår.

I ett läge där vi visar solidaritet visavi våra partner på västra Balkan är det också angeläget att länderna responderar aktivt tillmötesgående för att utföra åtgärderna kopplade till de olika stöden och fortsatta närmanden till EU. Samtidigt är det angeläget att EU i gemenskap tar ledartröjan för att ytterligare knyta banden med länderna på västra Balkan.

Jag har tre frågor och ett inspel till statsministern.

1. Hur går anslutningssamtalen med Albanien och Nordmakedonien?

2. Finns det några nya ljus i tunneln avseende förhandlingarna med Serbien, som ändå pågått ett antal år? De går från och till framåt och många gånger också bakåt.
3. Finns det något EU-land eller några EU-länder som för närvarande trilskas extra mycket vid diskussionerna om närmandet till länderna på västra Balkan?

2019/20:48
06 maj

Sedan har jag inspelet. More for more-principen är bra. Det kommer naturligtvis att krävas många intressanta och viktiga ekonomiska aktiviteter på västra Balkan för att få igång samhällshjulen. Jag önskar naturligtvis, precis som andra säkert gör, att två områden som är värda att belysa tas med i diskussionerna om more for more-principen, nämligen klimatfrågan och även den sociala upprustningen.

Anf. 5 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Tack, statsministern!

Det är en utveckling som vi hoppas ska landa i att Europeiska unionen kan få ett antal nya medlemsstater. Men vägen dit är lång. Det är bra att regeringen betonar det europeiska perspektivet. Det är också bra att rättsstatens principer och korruptionsbekämpning står i fokus.

Men det finns en del annat mörker på de ansökande ländernas himlar. Det är en region som under många år har präglats av såväl politiska som etniska låsningar och konflikter. Det är en region som får påknackningar från andra håll än EU. Det är en region där signalerna ibland är något otydliga och svåra att tolka när det gäller vilka ansökarländernas ambitioner egentligen är.

EU är den part som sätter in överlägset mest pengar i samband med coronapandemin. Men det finns andra givare, andra länder, som på sina håll får mer uppskattning för sina insatser. Kina med flera, däribland Turkiet, är aktiva i regionen. Det är uppenbart att man framför allt från kinesiskt och ryskt håll ser en möjlighet här att skapa politiskt inflytande genom att utnyttja många länders ekonomiska svaghet. I det här sammanhanget är ekonomisk svaghet inte detsamma som att man är politiskt ointressant, snarare tvärtom. Ekonomiskt svagare länder får sockrade bud. Detta är något som i processen att EU ska få ytterligare några medlemsländer innebär att säkerhetsaspekterna kommer i fokus.

Jag ska ge tre exempel på vad som händer i de länder som i olika grad står på ansökartrappan.

Vi kan se att Serbien för ett halvår sedan anslöt sig officiellt till Rysslands inre marknad, Eurasiska ekonomiska unionen, vilket gör det om inte omöjligt så i varje fall betydligt svårare att gå med i EU:s inre marknad.

Vi ser att Montenegro förra året drog med Kina i ett motorvägsbygge värt 25 procent av landets bnp. Det är pengar som lilla Montenegro lånar av Kina.

Vi ser att Albanien, som för drygt en månad sedan fick EU:s ja till att börja förhandla om medlemskap, denna vecka ska lagstifta om att inkomster som tjänats genom korruption görs lagliga genom amnesti.

Ordförande! Detta var några exempel på hur utvecklingen kanske inte går i den önskade riktning som man från EU:s sida skulle vilja se.

Jag vill fråga statsministern:

1. Delar statsministern oron över att det finns krafter som vill leda de ansökande länderna i en helt annan riktning?
2. Avser statsministern att ta upp detta på det informella rådsmötet och i så fall med vilken betoning?

Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru ordförande! Tack så mycket, statsministern!

Som vi ser det finns det problem med de signaler som Europeiska unionen skickar ut. Å ena sidan säger man att medlemskapsperspektivet för dessa länder är ett självändamål. Å andra sidan säger man att man ska ge fördelar i takt med att de genomför reformer, som en belöning. Det är två sätt att se på saken som inte går ihop.

Vad gäller den finansiella hjälpen hade länderna en hel del problem redan före covid-19. Det är inte mer än rätt att EU ger stöd i rimlig omfattning. Att 38 miljarder ska omfördelas från IPA tycker vi är helt rätt. Vi har alltid haft som inställning att man i utrikesbudgeten ska syssla med humanitära ändamål i första hand. Vad gäller stödet genom EIB ser vi inte några problem med det heller eftersom stödet till de här länderna i första hand bör ske genom lån.

Vad däremot gäller 389 miljoner euro för sociala och ekonomiska ändamål och 455 miljoner euro för ekonomisk återhämtning framgår det inte helt av den information som vi har fått tidigare vad det är för typ av stöd eller vad det ska användas för. Om statsministern kunde berätta lite mer konkret vad man kommer att använda pengarna till vore det jättetacksamt.

Samma sak gäller investeringsplanen för att tackla de långsiktiga konsekvenserna. Den information som vi har fått är ganska sparsam. Detta är något som kommer längre fram. Jag skulle gärna vilja veta lite mer om vad det handlar om och om det är något som ska beslutas inom ramen för budgeten.

Som vanligt när det gäller investeringar i de här länderna måste vi peka på vikten av att vara försiktig så att inte korrupta intressen kan ta chansen att utnyttja krisen. Det gäller särskilt när investeringarna ska göras relativt snabbt, vilket antagligen är fallet just nu. Tillfället gör ju tjuven, som det brukar heta. Jag skulle av den anledningen vilja veta vilka åtgärder som regeringen anser att man bör vidta ytterligare för att säkra att pengarna inte förskingras eller används felaktigt.

Vad gäller den större frågan om ländernas framtid vill vi mana till försiktighet. Vi vet av historien att unionen har en tendens att se mellan fingrarna på systematiska och allvarliga brister hos kandidater. Den har gjort det förr. Vi tycker nog att det ser ut som att man håller på att göra samma misstag igen.

Man verkar utgå från att det finns en strong commitment, eller ett starkt åtagande, bland länderna vad gäller till exempel korruption och organiserad brottslighet. När det gäller beslutet att inleda förhandlingar med Albanien och Nordmakedonien hänvisade rådet till framsteg som länderna gjort i vissa korruptionsmål. Men det är väldigt kortsiktiga saker. Det finns en uppenbar risk att det man håller på med nu bara är att byta ut en skurk mot en annan. Vi skulle gärna se att man tittar på den lite mer långsiktiga utvecklingen innan man tar steg i den riktningen.

Ta Montenegro, till exempel. Det landet har ju varit kandidatland i tio år, men utvecklingen på korruptionsområdet verkar inte precis gå framåt med tanke på de härvar som uppdagats och de allmänna protester som pågår i landet. Apropos det Hans Rothenberg sa angående problem med kandidatländerna vill jag också understryka att jag håller med om att det är stora problem.

Jag vill därför vända mig lite grann mot det som kommissionens ordförande nyligen sa. Hon uttryckte saken så här: "We have a special responsibility to assist in this pandemic our partners in the Western Balkans, as their future clearly lies in European Union." Det här är olyckligt. Huruvida dessa länder kommer att tas upp i unionen eller inte är upp till unionens väljare, ingen annan. Det är olyckligt att lämna denna typ av garantier. Hur ska man kunna förvänta sig att dessa länder och de potentiella kandidatländerna verkligen genomför de reformer vi vill om man utlovar medlemskap på det här sättet? Det tycker vi är väldigt olyckligt.

Anf. 7 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ordförande! Jag tackar statsministern för genomgången inför mötet.

Detta är som sagt ett område där vi har haft många möten det senaste året för att komma vidare och där processen har pågått under lång tid. Det är många saker som är bekymmersamma, och det har också varit hack i processen när EU-länder har bromsat. Det gäller någonstans att ha en klar och transparent linje för vad som gäller och vad som behövs för att man ska kunna ta steg vidare.

Vad gäller kraven på de länder som statsministern räknade upp är vi totalt eniga och överens. Samtidigt vet vi alla att detta inte är de enklaste kraven att få igenom. Det handlar om att helt och hållet byta system, inte bara att komma åt en eller annan korrupt individ i sammanhanget.

Jag tror också att det är väldigt viktigt, vilket EU nu gör, att se till att omfatta dessa länder i arbetet mot pandemin. Det ger viktiga signaler till länderna, men det är också viktigt för vår egen framtid och säkerhet.

Den ståndpunkt som statsministern läste upp känns väl avvägd och bra, men jag tror också att det är viktigt att man parallellt med arbetet mot pandemin fortsätter att ta steg vidare i utvecklingen av dessa länder och deras möjlighet att bli medlemmar i EU.

Anf. 8 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Jag vänder mig först till Pyy Niemi från Socialdemokraterna. När det gäller anslutningssamtalen för Albanien och Nordmakedonien har de inte startat än. Kommissionen kommer nu i vår med landsrapporter, och då återkommer regeringen till riksdagen vad gäller det.

För Serbiens del ligger förhandlingarna just nu på is eftersom det inte har skett någon utveckling där under senare år. Det visar också hur systemet är tänkt: Sker det ingen utveckling tas processen inte vidare.

Det här med EU-länder som trilskas kommer vi ihåg från förrförra Europeiska rådet. Nu har vi alla fall kommit dithän med Nordmakedonien och Albanien, så vi ser ändå att det går framåt i den delen. Här finns dock, som jag tror att jag redogjort för tidigare, lite olika uppfattningar och en

oro: Går det för fort fram? Hur påverkar det här EU? Nu är det dock väldigt viktigt att både EU:s medlemsstater och länderna på västra Balkan i denna deklaration är överens om betydelsen av detta samarbete. Alla ser att det strategiskt och säkerhetspolitiskt har ett väldigt stort värde. Alternativet med andra aktörer är absolut inte bra.

Vad gäller klimat och social upprustning finns det med i deklarationen på ett, tycker vi, bra sätt.

Hans Rothenberg, Moderaterna, tog upp EU-perspektivet och kopplingen till rättsstaten. Där delar vi uppfattning. Vi noterar naturligtvis också de politiska konflikter som finns kvar där. Jag delar uppfattningen. Som jag sa i inledningen är det viktigt att notera att det finns andra aktörer här. Om inte EU är här är andra aktörer här. Det är såväl Ryssland som Kina men också Turkiet och andra länder. Detta är mycket viktigt. Därför noterar vi också i deklarationen att det stöd som EU ger också bör uppmärksammas, för det är betydligt mer än någon annan aktör. Det finns också en formulering – jag kommer inte ihåg exakt var – om gemensam kommunikation på det här området.

Svaret på frågan om jag ser med oro på andra aktörer är alltså ja. Vi har också med detta i det inlägg som jag ska göra i kväll på det temat.

Ludvig Aspling från Sverigedemokraterna tog upp medlemskapsperspektivet som självändamål när det inte går ihop med kravet på reformer. Jag delar inte riktigt hans uppfattning utan tycker att det är viktigt, och det gör även regeringen, att vi har detta just av strategiska skäl. Tar vi bort medlemskapsperspektivet för dessa länder vore det väldigt illa strategiskt. Vi säger dock inte att det blir så här oavsett vad som händer. Länderna måste leverera reformer på de områden som vi har nämnt här – rättsstatens principer, mänskliga rättigheter med mera. Det måste följas åt, och jag tycker nog att det ändå går ihop. Det är inte alltid lätt att balansera, men det går att hålla ihop.

Vad gäller pengarna, Ludvig Aspling, har jag dessvärre inga detaljer om exakt vad de är avsedda för. Rubrikerna finns ju, men detaljer kan jag inte. Det är 38 miljoner från förmedlemskapsstödet, 389 miljoner för sociala och ekonomiska återhämtningsbehov och 455 miljoner för att reaktivera ekonomin. Jag har dock inga detaljer om exakt vilka projekt eller vad det ska gå till. Å andra sidan är det ju korrekt att det inte ska användas till att göda någon korruption. Precis som med andra stöd måste det följas upp och kontrolleras i den ordning som finns.

Vi ser också att länder kanske har varit kandidatländer i fler år utan att det skett någon förbättring. Det är därför de förhandlingarna inte går vidare. Den mekanismen finns där. Man måste visa på framsteg och ta reformerna framåt för att kunna komma i fråga för medlemskapsförhandlingar.

Annika Qarlsson från Centern talade om den mångåriga processen. Definitivt har det varit hack i utvecklingen till och från; det är ingen tvekan om det. Jag delar också uppfattningen om behovet av att bekämpa korruption. Där är det, som Annika Qarlsson säger, systemen i sig som måste bekämpas. Därför är det också bra att både korruption och organiserad brottslighet står upptaget här som ett tema för samarbetet, där EU naturligtvis har förväntningar på framsteg på dessa områden. I övrigt förstod jag att Annika Qarlsson tyckte att stånpunkten var väl avvägd.

Med det, fru ordförande, tror jag att jag har besvarat frågorna.

Ordförande! Tack, statsministern, för dragningen!

06 maj

Jag delar statsministerns syn att demokrati och mänskliga rättigheter är viktigt i den framtida anslutningsprocessen. Jag reagerar dock på att man i deklarationen inte nämner hbtq-personer, som inte är säkra i flera av dessa länder.

Jag vill också ställa en fråga som gäller att flera länder på västra Balkan har infört lagar och regler för att bekämpa covid-19 som man nog måste säga strider mot rättsstatens principer. Jag kommer att räkna upp några exempel på det.

Om jag förstått rätt har Albanien ändrat brottsbalken, trots att det står i strid med landets grundlag. Medborgare som bryter mot regeringsbeslut som fattas för att förhindra spridning av covid-19 kan dömas till upp till 15 års fängelse.

I Bosnien och Hercegovina har man infört böter för informationsspridning som bidrar till att orsaka panik eller att sprida falsk information. Det är någonting som kan användas mot journalister och den fria pressen. Jag tänker på den svenska pressen, där vi ofta ser olika åsikter.

I Serbien har man arresterat en journalist som man anklagat för att ha spridit oro när hon rapporterade om brist på skyddsutrustning, någonting som – om vi återigen jämför med svenska medier – det också rapporteras om ganska mycket hos oss utan att någon blir arresterad. Det är bara ett exempel på hur en sådan lag kan användas mot journalister.

I deklarationen står det att EU står bakom och ger sitt stöd till ländernas insatser för att bekämpa viruset och dess påverkan på samhället och ekonomier. Därför skulle jag vilja fråga statsministern vad som är känt om de olika ländernas insatser, hur de stämmer överens med EU:s syn på rättsstatens principer och om medlemsstaternas stats- och regeringschefer kan ställa sig bakom dessa insatser, till exempel de som jag nu nämnde.

Jag har också en fråga som gäller respekten för minoriteter. Det är också något som nämns i förslaget till deklaration, men det står väldigt kort om minoriteter. Jag skulle vilja veta hur statsministern anser att EU kan stödja länderna på västra Balkan när det gäller det arbetet.

Min sista fråga gäller flyktingsituationen. Visserligen har antalet flyktingar som söker sig till EU via västra Balkan minskat, men det finns fortfarande många flyktingar i området. Min fråga till statsministern är vilka insatser som görs för att hindra spridningen av covid-19 bland flyktingar och vilka insatser man gör när det gäller mänskliga rättigheter och flyktingar. Jag är själv orolig för att det kommer att byggas upp flyktingläger med EU-pengar och att flyktingars möjlighet att få sina asylskäl prövade minskar eller hindras.

Jag vill avslutningsvis också vara tydlig med att Vänsterpartiet anser att Frontex inte ska operera i länder utanför EU, vilket nu sker via avtal med länderna på västra Balkan.

Anf. 10 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! Tack, statsministern, för föredragningen från mötet om EU och västra Balkan!

Det är viktigt att vi samarbetar om att bekämpa covid-19. Att vi samtidigt utvecklar det ekonomiska samarbetet och trycker på för reformer när det gäller rättsstatens principer kan väl ingen ha något emot. Det känns

viktigt att man lyfter det i det utkast till deklaration som vi har fått på bordet.

När det gäller de miljarder som utlovas kan man lite grann fundera på vad det är för principer som ska vara vägledande. Man kan känna en stor oro för att de ska gå in i staternas kassor. Då blir det en stor utmaning eftersom det kommer att krävas omfattande kontroll av vart medlen tar vägen.

I utkastet till deklaration står det, och det känner vi väl till, att västra Balkan måste ta resoluta tag mot människohandel, droghandel, penningtvätt, smuggling av människor och droger liksom illegal handel med vapen. Detta är, som rådet självt lyfter upp i sitt utkast, stora utmaningar. Det här är länder som har mycket kvar innan de skulle kunna kalla sig rättsstatsprincipsfähiga.

Jag tror att det säkerligen finns mycket att stödja inom både sjukvårdssektorn och sociala projekt. Frågan är bara om dessa pengar kommer att komma fram och om det är långsiktigt hållbara projekt som kommer att kunna fortsätta även efter det att EU har tagit bort just coronastödspengarna. Min fråga till statsministern är om statsministern är säker på att pengarna kommer fram till de mest utsatta och behövande och att det är rätt krav som ställs för att få del av medlen.

I utkastet finns också en diskussion om gemensamma upphandlingar när det gäller skyddsutrustning och att man ska få del av den utan handelsrestriktioner. Det låter bra, men redan för flera veckor sedan utlovade kommissionsutföranden Ursula von der Leyen att alla länder i EU ska få den skyddsutrustning de behöver. Det skulle ske inom några veckor, men ännu har ingen materiel nått Sverige, enligt EU-minister Dahlgren. Min fråga är alltså om statsministern tror att det som utlovas från EU kan hållas, speciellt som flera länder fortfarande har exportrestriktioner.

Avslutningsvis skulle jag också vilja ställa en fråga om EU har möjlighet att påverka de årliga, regelbundna militära övningar som hålls mellan kandidatlandet Serbien och Ryssland. Kan EU säga ifrån om att detta är oacceptabelt?

Anf. 11 FREDRIK MALM (L):

Ordförande! Tack, statsministern, för dragningen!

När vi läser utkastet till Zagrebdeklaration blir vår slutsats för Liberalernas del att mycket av detta är bra. Vi menar att det är oerhört viktigt att Europeiska unionen tydligare än tidigare signalerar ett engagemang för länderna på västra Balkan och för regionen som helhet.

Det är tydligt i de analyser man har sett från till exempel internationella tankesmedjor, bland andra European Council on Foreign Relations, att Europeiska unionen genom ett alldeles för svagt agerande det senaste årtiondet har sänt en signal till andra delar av världen om att man inte tillräckligt engagerar sig för västra Balkan. Det är väldigt olyckligt. Det blir också en direkt signal till invånarna i Serbien, Bosnien, Nordmakedonien, Albanien och så vidare om att EU finns där men inte hela vägen.

Därför är det väldigt viktigt att man ökar engagemanget för regionen och för staterna där. Med detta följer givetvis också att man måste kunna allokera resurser för att visa att man menar allvar. Att det finns ett medlemskapsperspektiv är också oerhört viktigt. Det gäller även till

exempel ett land som Ukraina, som inte ligger på västra Balkan men där medlemskapsperspektivet är mycket viktigt.

Europeiska unionen är ju en samling demokratiska stater. Det är ett demokratiskt samarbete där vi verkar för en konstruktiv utveckling, till skillnad från till exempel det agerande vi ser från Rysslands sida. Därför är det långsiktigt viktigt att invånarna i länderna på västra Balkan upplever att Europeiska unionen står på deras sida, så att de vill söka ett närmande till EU och få större tillträde till europeiska marknader, en större rörlighet och så vidare.

Det vore också bra att notera att det finns ett antal EU-länder som ännu inte har erkänt Kosovo. Det är bekymmersamt om man ska ha ett medlemsperspektiv om det finns medlemsstater i EU som tyvärr inte har erkänt Kosovos självständighet.

Anf. 12 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Miljöpartiet tycker också att det är mycket bra skrivningar i utkastet till deklaration. Det är viktigt att betona EU:s grundläggande värden, demokrati, rättsstatens principer och också arbetet för att nå Parisavtalets mål liksom att länderna på västra Balkan följer med i EU:s klimatambitioner.

Samtidigt har vi en utveckling inom Europeiska unionen som är mycket oroande, där både Polen och Ungern går bakåt vad gäller rättsstatens principer. Min fråga till statsministern är hur detta påverkar möjligheterna i samtalen med länderna på västra Balkan och incitamenten och trovärdigheten i grunden när det gäller kraven på en gynnsam utveckling i fråga om demokrati, rättsstatens principer och mänskliga rättigheter, till exempel för hbtq-personer.

Den andra frågan är om statsministern skulle kunna utveckla något om hur arbetet med att uppnå Parisavtalets mål utvecklas i länderna och på vilket sätt förhandlingarna, enligt Sveriges uppfattning, kan bidra till att man når målen.

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Låt mig börja med Ilona Szatmari Waldaus frågor. Vad gäller hbtq-personer vill jag säga att minoriteter nämns i utkastet. Det talas bland annat om gender equality and rights of persons belonging to minorities. Där är inte alla uppräknade, men detta är det normala språkbruket som också täcker in hbtq.

När det gäller press och medier och kända insatser mot covid-19 är det så här: Alla länder gör insatser för att hindra smittspridningen, och de ska vara förenliga med demokrati och rättsstatens principer. Det gäller både inom och utanför EU. Den utvecklingen följer vi noga. Det är också viktigt att de åtgärder som vidtas blir tillfälliga.

Jag har inget bra svar när det gäller insatser för flyktingar. Det är ju inte specifikt för detta, men det är klart att det måste följas upp. Men jag kan inte ge exempel på vad som görs mer detaljerat där. Samarbetet inom Frontex finns med i deklarationen, och det sker naturligtvis inom ramen för det regelverk som finns.

Till Désirée Pethrus, Kristdemokraterna, vill jag säga att det är viktigt med kontroll av medlen. Det måste ske på rätt sätt, oavsett vilka medel

som betalas ut. Det är viktigt att pengarna används på ett korrekt sätt. Det är riktigt att det återstår mycket att göra. Det är stora utmaningar som Désirée Pethrus pekar på här, innan man uppnår rättsstatliga principer. Det är olika i olika länder, men det finns en hel del kvar att göra.

När det gäller den gemensamma upphandlingen av skyddsutrustning är det såvitt jag förstår sant att just den delen inte har kommit Sverige till del ännu. Men vi har bilateralt kunnat se till att annan utrustning har kommit till Sverige, både från Tyskland och från Frankrike. Upphandlingen fortsätter alltså, och vi finns med i den fördelningen.

När det gäller frågan om militära övningar mellan Serbien och Ryssland vill jag säga att mötet i kväll ska behandla regionen som helhet och inte enskilda länder. Vi får alltså återkomma till detta, men det är klart att det är ett bekymmer. Det är problematiskt med Serbiens anpassning till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, inte minst med anledning av att man är beroende av ryskt stöd. Det är ett bekymmer. Det är ingen tvekan om det.

Nu kommer jag till Fredrik Malms frågor. Det har sedan länge varit en diskussion om hur tydligt EU har varit gentemot länderna på västra Balkan och om engagemanget har varit för svagt. Därför är det viktigt att deklARATIONEN antas och att vi gemensamt går framåt, för det finns ju också andra aktörer som jag tidigare nämnt, som vi alla känner till.

Det finns inget vakuum här – det utrymme som EU inte fyller kommer någon annan att fylla. Därför är det strategiskt och säkerhetspolitiskt oerhört viktigt att detta görs, naturligtvis fortfarande med krav på enskilda länder att uppfylla de krav som ställs från EU:s sida. Detta var också något som vi tog upp när det var dags för diskussionen om medlemskapsförhandlingar för Albanien och Nordmakedonien. Nordmakedonien hade faktiskt ändrat namn på sitt land, och det är ju ingen liten fråga för ett land. Nordmakedonien gjorde detta, och ändå ifrågasattes det. För dem gjorde det väldigt ont. De hade gjort en stor uppoffring där, menade de, och löst tvisten med Grekland och gått vidare, men ändå ifrågasattes det.

Detta visar på betydelsen av det resonemang som Fredrik Malm tog upp. Medlemskapsperspektivet är viktigt men, återigen, kopplat till krav på länderna.

Det stämmer att det är fem EU-länder som inte erkänner Kosovo, och det är en komplicerande faktor. Ett eventuellt medlemskap ligger långt fram i tiden. Det ska vi komma ihåg. Det är inget som finns runt knuten, så att säga. Medlemskapsförhandlingar måste bygga på samma reformer, meriter och villkor som för alla andra länder. Den frågan kommer att bli kvar i det resonemanget.

Sedan har vi Miljöpartiet och Annika Hirvonen Falk, som frågade om klimatambitionerna och Parisavtalet. Det står väldigt tydligt i deklARATIONEN att länderna på västra Balkan förväntas ansluta sig till klimatambitionerna. Det är oerhört viktigt att vi håller fast vid det.

Nästa fråga gällde det som sker i Ungern och andra länder och om det påverkar samtalen. Återigen: Alla länder måste stå för sin process. En viss ordning ska följas. Man ska uppfylla ett antal kriterier för att komma vidare. Det kan vi liksom inte tumma på.

Vi tycker också att det är betydelsefullt att man tydligt nämner behovet av att uppfylla Parisavtalet och de ambitionerna.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Då sammanfattar jag detta med att jag finner att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Därmed avslutar vi för dagens möte. Tack, statsministern! Tack, nämnden, för i dag!

2019/20:48

06 maj

Innehållsförteckning

§ 1 Videomöte med EU och västra Balkans stats- och

regeringschefer den 6 maj 2020	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 4 PYRY NIEMI (S).....	2
Anf. 5 HANS ROTHENBERG (M).....	3
Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD).....	4
Anf. 7 ANNIKA QARLSSON (C).....	5
Anf. 8 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	5
Anf. 9 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	6
Anf. 10 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	7
Anf. 11 FREDRIK MALM (L)	8
Anf. 12 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP)	9
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	10